

ПОНЯТТЯ ОБЛІГАЦІЇ: ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Розглядаються поняття облігації для цілей ведення бухгалтерського обліку

Постановка проблеми. На сьогодні у міжнародній практиці великі підприємства мають два основних джерела довгострокового фінансування своєї діяльності: акціонерний капітал (у вигляді акцій та прибутку, який не вилучений власниками) і позиковий капітал (у вигляді боргових цінних паперів, зокрема, облігацій).

В умовах розвитку ринкових відносин та фінансового ринку в Україні раціональне здійснення операцій з облігаціями вітчизняними підприємствами сприяє їх забезпеченню фінансовими ресурсами, а також ефективне використання облігацій дозволить налагодити безперервний процес виробництва та реалізації продукції.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. На сучасному етапі дослідження облігацій в бухгалтерському обліку проводять наступні науковці: Л.М. Андрианова, К.Р. Безсмертна, О.П. Білик, Т.Г. Буй, Т.В. Грищенко, О.В. Любіна, І.О. Лютий, С.В. Лялін, Я.М. Міркін, О.М. Мозговий, Т.В. Нічосова, О.К. Прімерова, Р.В. Рак, І.В. Топорова, Ф.Д. Фобоцці та інші. У працях дослідників розглядалися різні питання, що передусім пов'язані з аналізом, обліком та контролем операцій з облігаціями.

За сучасних умов фінансової кризи та обмеженості фінансових ресурсів, коли внутрішніх джерел у підприємств та держави не вистачає, надзвичайно актуальним є залучення зовнішніх джерел фінансування. Ефективним та раціональним інструментом залучення позикового капіталу у сучасних умовах стане випуск боргових цінних паперів, а саме облігацій. Проте з розвитком і зміною економічної ситуації "облігація" як категорія бухгалтерського обліку потребує систематизації та уточнення.

Мета дослідження. Метою дослідження є розкриття економічної сутності поняття "облігація" та її значення в нових умовах господарювання для достовірності відображення зобов'язань по облігаціях в бухгалтерському обліку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Облігації підприємства виступають класичним інструментом залучення суб'єктами господарювання позикового капіталу на довгостроковий період. Відмітимо, що як в нормативній та економічній літературі, так і серед науковців немає єдиного підходу до визначення поняття облігацій (табл. 1).

Таблиця 1. Визначення поняття "облігація" в різних літературних джерелах

№ п/п	Джерело (автор)	Характеристика
<i>Відповідно до правового поля:</i>		
→ міжнародне законодавство		
1.	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку МСБО 32 "Фінансові інструменти: розкриття та подання" [22, с. 575]	Облігації – це фінансові активи, тому що вони являють собою зобов'язання держави-емітента сплатити грошові кошти
2.	Гражданский кодекс РФ, часть первая (в ред. от 16 апреля 2001 г.); часть вторая (в ред. от 17 декабря 1999 г. №213-ФЗ). [8, с. 816]	Облігацією визнається цінний папір, що засвідчує право її власника на отримання від особи, що випустила облігацію, в передбачений нею термін номінальної вартості облігації або іншого майнового еквівалента. Облігація надає її власнику також право на отримання фіксованого відсотку за нею від номінальної вартості облігації або інші майнові права
3.	Ustawa o obligacjach z dnia 29 czerwca 1995 r. [37, Art. 4.1.]	Облігація – це цінний папір, який емітується серіями, в якому емітент стверджує, що є божником власника облігації (obligatariusza) і зобов'язується відповідно до нього здійснити визначену оплату
→ вітчизняне законодавство		
4.	Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" [13, ст. 7]	Облігація – цінний папір, що посвідчує внесення його власником грошей, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений умовами розміщення облігацій строк та виплатити дохід за облігацією, якщо інше не передбачено умовами розміщення
<i>Відповідно до економічного трактування</i>		
5.	Мельник В.А. [20, с. 48]	Облігації – цінний папір, що засвідчує позику її власником грошових коштів емітенту та підтверджує зобов'язання емітента відшкодувати такому власнику номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений умовами випуску строк з виплатою фіксованого проценту, якщо інше не встановлено такими умовами
6.	Тлумачний словник бухгалтерської та аудиторської термінології. [32, с. 30]	Облігація – це цінний папір, за яким його власники отримують прибуток, що виплачується у вигляді фіксованого відсотка
7.	Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. [27, с. 214]	Облігації (от лат. <i>obligatio</i> – зобов'язання) – один із найбільш розповсюджених видів цінних паперів на пред'явника. Облігація підтверджує, що її власник вніс грошові засоби на купівлю цінного паперу і тим самим має право пред'явити його потім до оплати як боргове зобов'язання, яке організація, що випустила облігацію, зобов'язана відшкодувати номінальну вартість, що вказана на облігації
8.	Мочерний С.В. [10, с. 606]	Облігація (лат. <i>obligatio</i> – зобов'язання) – один із найпоширеніших видів цінних паперів на пред'явника, що є борговим зобов'язанням позичальника (емітента облігації) повернути кредитору (покупцю облігації) в обумовлені терміни позичену суму і виплатити певний дохід у формі виграшу від спеціальних тиражів або через оплату купонів чи номінальної вартості облігації під час їх погашення Облігації – одна з форм функціонування фіктивного капіталу, який у ринковій економіці, у свою чергу, є одним із засобів перерозподілу реального капіталу між галузями і сферами господарювання на національному і міжнародному рівнях, у результаті чого складаються певні пропорції суспільного

		відтворення
9.	Фаминский И.П. [6, с. 274]	<i>Облигація</i> – цінний папір, що посвідчує право власника вимагати його погашення (виплату номінальної вартості або номінальної вартості і відсотків) у визначений термін
10.	Словник термінів ринкової економіки. [28, с. 168]	<i>Облигація</i> (лат.) – цінний папір на пред'явника, боргове зобов'язання, за яким кредитори отримують дохід, виплачуваний у формі вирашів або шляхом оплати купонів. При випуску позики обумовлюється строк, на протязі якого облигації підлягають погашенню або викупу
11.	Даль В.И. [9, с. 596]	<i>Облигація</i> – термінове зобов'язання на виплату грошей, емітоване урядом або товариством, у вигляді позики, іноді з виплатою відсотків
12.	Уолл Н., Маркузе Я., Лайнз Д., Мартин Б. [33, с. 275-276]	<i>Облигація</i> – цінний папір з довгим терміном погашення, фіксованою ставкою відсотка і який супроводжується забезпеченням, як правило, в вигляді землі
13.	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. [12, с. 297-298]	<i>Облигація</i> – цінний папір, що засвідчує внесення його власником певних коштів і підтверджує зобов'язання емітента відшкодувати власникові номінальну вартість цього цінного папера в передбачений у ньому термін із виплатою фіксованого процента (якщо інше не передбачено умовами випуску)
14.	Гарбузов В.Ф. [34, с. 335]	<i>Облигація</i> (от лат. <i>obligatio</i> – зобов'язання) – цінний папір на пред'явника, що представляє собою боргове зобов'язання, відповідно до якого кредитори отримують річний дохід в вигляді фіксованого або "плаваючого" відсотка
15.	Шишханов М.О. [36, с. 453]	<i>Облигація (bond)</i> – цінний папір, що випускається юридичними особами і державою з метою запозичення довгострокових кредитів
16.	Азрилиян А.Н. [3, с. 250]	<i>Облигація</i> – вид емісійного цінного паперу (боргове зобов'язання), відповідно до якого її емітент зобов'язується виплатити держателю облигації фіксовану суму капіталу у визначний момент у майбутньому або виплачувати дохід, розмір якого заздалегідь встановлений в формі визначеного відсотка до номінальної вартості облигації (на відміну від акції, величина доходу по якій залежить від загальної дохідності підприємства)
17.	Бернар И., Колли Ж.-К. [2, с. 277]	<i>Облигація (obligatio)</i> – цінний папір, що засвідчує позику на певну суму з визначеним терміном, отриманий певною юридичною особою (державою, фірмою і т.д.) згідно договору з підписчиком
18.	Голощاپов Н.А. [7, с. 196]	<i>Облигація</i> – борговий цінний папір, що посвідчує відносини позики. Випускається державою, приватними компаніями зазвичай під заставу визначеного майна з метою залучення запозиченого капіталу
19.	Козлов Г.А., Первушин С.П. [17, с. 202]	<i>Облигації</i> – цінні папери, що випускаються державою або підприємствами як боргове зобов'язання, свідоцтво про надану позику, що дає право їх власникам на отримання фіксованого доходу
20.	Ожерельев О.И. [26, с. 338]	<i>Облигація</i> (віт лат. <i>obligatio</i> – зобов'язання) – цінний папір на пред'явника, що представляє собою боргове зобов'язання позичальника, що забезпечує кредитору (держателю) повернення через визначений в облигації час (завжди достатньо довгий – 5, 10, 20, а іноді і 50 років) номінальної вартості облигації і регулярне (1 або 2 рази в рік) отримання доходу в вигляді відсотка по твердо зафіксованій або змінній ("плаваючій") ставці шляхом сплати відрізних купонів (звідси поняття "стрижки купонів")
21.	Мороз А.М. [1, с. 196]	<i>Облигація</i> – цінний папір на пред'явника, боргове зобов'язання по якому кредитори отримують дохід, який виплачується у формі вирашів або шляхом оплати купонів. При випуску позики обумовлюється строк, на протязі якого облигації підлягають погашенню або викупу
22.	Благодатин А.А., Лозовский Л.Ш., Райзберг Б.А. [35, с. 187]	<i>Облигації</i> (від лат. <i>obligatio</i> – зобов'язання) – цінні папери, що дають право їх власнику на отримання періодичних (відсотків по облигації, купонних виплат) або разових (суми вирашу) платежів і основної суми боргу в кінці терміну обігу облигації
23.	Саблук П.Т., Дем'яненко М.Я. [29, с. 131]	<i>Облигації</i> (від лат. <i>obligatio</i> – зобов'язання, порука) – вид цінного паперу на пред'явника, боргове зобов'язання позичальника, яке гарантує кредитору (держателю) повернення через обумовлений в облигації термін номінальної вартості облигації і регулярне (один або два рази на рік) одержання доходу у вигляді процента по твердо зафіксованій ставці, що змінюється ("плаває")
<i>Відповідно до трактувань науковців</i>		
24.	Бугинець Ф.Ф. [5, с. 503]	<i>Облигація</i> – цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу у передбачений у ньому термін, з виплатою доходу у вигляді плаваючого чи фіксованого відсотку, якщо інше не передбачено умовами випуску
25.	Лютый Ю., Грищенко Т.В., Любікіна О.В., Мошенський С.З., Білик О.П., Рак Р.В., Буй Т.Г., Нічосова Т.В., Прімерова О.К. [19, с. 286]	<i>Облигація</i> – це цінний папір, що засвідчує внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання виплатити йому номінальну вартість цього цінного папера у передбачений строк з виплатою фіксованого відсотка (якщо інше не передбачено умовами випуску)
26.	Ковальова Т.В., Лебідь О.І. [16, с. 18]	<i>Облигації</i> – один з видів цінних паперів, який засвідчує внесення її власником грошових коштів та підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу в обумовлений строк з виплатою фіксованого відсотка
27.	Петражицкий Л.И. [24, с. 48]	<i>Облигація</i> є цінним папером з фіксованим доходом і капіталом
<i>Відповідно до навчально-методичної літератури</i>		
28.	Ткаченко Н.М. [30, с. 623]	<i>Облигації</i> – це цінні папери, що засвідчують внесення їх власником

		грошових коштів і підтверджують зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість у передбачений у них термін зі сплатою фіксованого відсотка
29.	Павлов В.І., Пилипенко І.І., Кривов'язюк І.В. [23, с. 374]	<i>Облігація</i> – в Україні цінний папір, що засвідчує внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений у ньому строк з виплатою фіксованого процента (якщо інше не передбачено умовами випуску). Відмінність облігації перед акціями полягає в тому, що її власники не є власниками частки майна акціонерного товариства і не мають у ньому права голосу. У США термін “облігація” позначається словом – “bond”, у Великобританії – “stock”
30.	Пилипенко І.І., Жук О.П. [25, с. 80]	<i>Облігації</i> – це один з видів боргових паперів, що підтверджують наявність кредиторсько-дебіторської заборгованості взаємовідносин між емітентом та власником облігації. У цих взаємовідносинах емітент є позичальником грошей, а власник облігації – кредитором
31.	Кузнєцова Н.С., Назарчук І.Р. [18, с. 24]	<i>Облігації</i> випускаються емітентом для залучення грошових коштів, які необхідні для вирішення завдань, що стоять перед ними
32.	Миркин Я.М. [21, с. 169]	<i>Облігації</i> – це не статті власності на майно емітента, це посвідчення позики <i>Облігації</i> є інструментом позики
33.	Капитан М., Барановский Д. [14, с. 56]	<i>Облігація</i> – борговий цінний папір: раз на квартал або півріччя виплачуються гарантовані відсоткові платежі, в кінці терміну обігу облігації погашаються по номінальній вартості
34.	Бригхэм Ю., Эрхардт М. [4, с. 395-396]	<i>Облігація (bond)</i> – це довгостроковий борговий інструмент, по якому позичальник зобов'язується здійснювати власникам облігації процентні платежі (купони, coupons) і виплату основної суми боргу (номінала, face value, principal, par value) в певні дати
35.	Ткаченко Е.М. [31, с. 12-13]	<i>Облігація</i> – емісійний цінний папір, що закріплює право його держателя на отримання від емітента облігації в визначений термін її номінальної вартості і зафіксованого в ній відсотка від цієї вартості або іншого майнового еквіваленту
36.	Кермит Д. Ларсон, Джон Дж. Уайлд. [15, с. 624]	<i>Облігація</i> – це письмова обіцянка емітента виплатити визначену суму, встановлену у вигляді номінальної вартості облігації з відсотками відповідно до договірної відсоткової ставки

Прізвища та ініціали російських авторів наведені російською мовою.

Отже, проаналізувавши всі визначення поняття “облігація”, ми визначили критерії визначення її сутності (табл. 2). Зазначимо, що переважна більшість авторів визначає облігацію як цінний папір та боргове зобов'язання. Крім того, суттєвим є те, що облігації передбачають отримання власником доходу у вигляді фіксованого відсотку. А ось, наприклад, Кермит Д. Ларсон, Джон Дж. Уайлд [15] визначають облігацію як письмову обіцянку емітента виплатити визначену суму власнику облігації, а Міркін Я.М. [21] визначає облігацію як посвідчення або інструмент позики. Ці визначення є досить вузькими і не розкривають всієї економічної

сутності облігацій. Необхідно зазначити, що як один із видів цінних паперів, облігація, з економічної точки зору, виступає як форма існування фіктивного капіталу, яка полегшує його перерозподіл й забезпечення його обертання на фінансовому ринку і отримання доходу. Таким чином, економічна сутність облігацій реалізується у боргових відносинах, які виникають між емітентом облігацій (позичальником) з приводу залучення коштів і між власником облігацій (кредитором) з приводу розміщення тимчасово вільних коштів облігацій і отримання доходу у вигляді відсотків у визначений термін.

Таблиця 2. Аналіз критеріїв визначення поняття “облігація” в різних літературних джерелах

№ п/п	Автор (джерело)	Облігація				
		як цінний папір	як боргове зобов'язання або посвідчення позики	як фінансові активи	як письмова обіцянка	передбачає одержання доходу у вигляді фіксованого відсотку
1.	Азрилян А.Н. [3, с. 250]	+	+	-	-	+
2.	Бернар И., Колли Ж.-К. [2, с. 277]	+	+	-	-	-
3.	Благодатин А.А., Лозовский Л.Ш., Райзберг Б.А. [35, с. 187]	-	+	-	-	+
4.	Бригхэм Ю., Эрхардт М. [4, с. 395-396]	-	+	-	-	-
5.	Бутинець Ф.Ф. [5, с. 503]	+	+	-	-	+
6.	Гарбузов В.Ф. [34, с. 335]	+	+	-	-	+
7.	Голощупов Н.А. [7, с. 196]	+	+	-	-	-
8.	Гражданский кодекс РФ, часть первая (в ред. от 16 апреля 2001 г.); часть вторая (в ред. от 17 декабря 1999 г. № 213-ФЗ). [8, с. 816]	+	-	-	-	+
9.	Даль В.И. [9, с. 596]	-	+	-	-	+
10.	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. [12, с. 297-298]	+	+	-	-	+
11.	Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” [13, ст. 7]	+	+	-	-	+
12.	Капитан М., Барановский Д. [14, с. 56]	+	+	-	-	+
13.	Кермит Д. Ларсон, Джон Дж. Уайлд. [15, с. 624]	-	-	-	+	+
14.	Ковальова Т.В., Лебідь О.І. [16, с. 18]	+	+	-	-	+
15.	Козлов Г.А., Первушин С.П. [17, с. 202]	+	+	-	-	+
16.	Кузнєцова Н.С., Назарчук І.Р. [18, с. 24]	-	+	-	-	-
17.	Лютый І.О., Грищенко Т.В., Любкіна О.В., Мошенський С.З., Білик О.П.,	+	+	-	-	+

	Рак Р.В., Буй Т.Г., Нічосова Т.В., Прімерова О.К. [19, с. 286]					
18.	Мельник В.А. [20, с. 48]	+	+	-	-	+
19.	Миркин Я.М. [22, с. 169]	-	+	-	-	-
20.	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку МСБО 32 "Фінансові інструменти: розкриття та подання" [22, с. 575]	-	+	+	-	-
21.	Мороз А.М. [1, с. 196]	+	+	-	-	+
22.	Мочерний С.В. [10, с. 606]	+	+	-	-	+
23.	Ожерельев О.И. [26, с. 338]	+	+	-	-	+
24.	Павлов В.І., Пилипенко І.І., Кривов'язюк І.В. [23, с. 374]	+	+	-	-	+
25.	Петражицкий Л.И. [24, с. 48]	+	-	-	-	+
26.	Пилипенко І.І., Жук О.П. [25, с. 80]		+	-	-	-
27.	Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. [27, с. 214]	+	+	-	-	-
28.	Саблук П.Т., Дем'яненко М.Я. [29, с. 131]	+	+	-	-	+
29.	Словник термінів ринкової економіки. [28, с. 168]	+	+	-	-	+
30.	Ткаченко Н.М. [30, с. 623]	+	+	-	-	+
31.	Ткаченко Е.М. [31, с. 12-13]	+	-	-	-	+
32.	Тлумачний словник бухгалтерської та аудиторської термінології. [32, с. 30]	+	-	-	-	+
33.	Уолл Н., Маркузе Я., Лайнз Д., Мартин Б. [33, с. 275-276]	+	-	-	-	+
34.	Фаминский И.П. [6, с. 274]	+	-	-	-	+
35.	Шишханов М.О. [36, с. 453]	+	-	-	-	-
36.	Ustawa o obligacjach z dnia 29 czerwca 1995 г. [37, Art. 4.1.]	+	+	-	-	+
	Всього	28	28	1	1	27

На основі даних табл. 2 побудована діаграма 1, яка показує частку критеріїв сутності у визначенні поняття "облігація", які відзначені науковцями.

На основі табл. 2 та побудованої діаграми (рис. 1) можна зробити висновок, що найбільше науковці

схиляються до того, що *облігація* – це цінний папір, що містить у собі боргове зобов'язання та передбачає одержання власником облігації доходу у вигляді фіксованого відсотку.

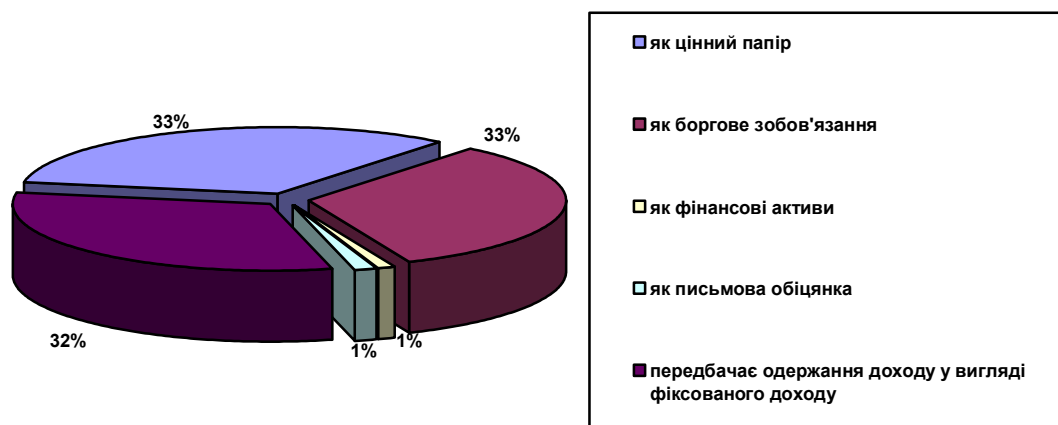

Рис. 1. Визначення поняття "облігація" науковцями

На основі табл. 2 та рис. 1 можна зробити висновок, що найбільше науковці схиляються до того, що *облігація* – це цінний папір, що містить у собі боргове зобов'язання та передбачає одержання власником облігації доходу у вигляді фіксованого відсотку.

Як зазначає Ендовицький Д.А. [10, с. 99], облігація, як вид цінного паперу, є суворо формалізованим документом та характеризується наступними рисами: наявність кінцевого терміну дії; пріоритет в отриманні доходу; право на першочергове задоволення вимог власників облігацій при ліквідації організації-емітента; зобов'язання емітента після закінчення певного терміну погасити інвесторові номінальну вартість облігації.

Необхідно також зазначити, що основна користь від володіння облігаціями для її власника полягає у правах, які він набуває. Зокрема, право на повернення коштів у майбутньому та право на отримання гарантованого доходу у вигляді фіксованої ставки відсотків, що передбачена умовами випуску.

Але як джерело залучення позикових коштів, облігація має свої недоліки. Це передусім той факт, що облігації не можуть бути емітовані для покриття збитків та формування статутного капіталу підприємства, дуже високий рівень фінансової відповідальності за погашення облігації (сплати основної суми боргу та відсотків по облігаціям). Крім того, емісія облігацій вимагає тривалого часу та суттєвих витрат (наприклад, друк бланків з

достатнім захистом, реєстрація випуску облігацій тощо).

Рішення про емісію облігацій на підприємстві приймається у разі необхідності покриття емітентом всіх видів дефіцитів грошових ресурсів, які потрібні для фінансування капітальних вкладень, оборотних коштів з метою збільшення наявних потужностей, відновлення обігових коштів, ліквідації диспропорції в балансі основних і оборотних активів. Крім того, емісія облігацій надає можливість залучення додаткового капіталу, при цьому не зменшуючи вже існуючих часток акціонерів, отримати капітал в доступній формі та за значно вигідніших умов у порівнянні з наданням кредитів банками та іншими фінансовими установами або потенційними кредиторами. Також випуск облігацій допомагає розширити та урівноманітнити кредитні ресурси підприємства та встановити його кредитний рейтинг, що свідчить про рівень платоспроможності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведених досліджень можна зробити висновок, що облігації за умов сучасної фінансової кризи є реальною альтернативою кредитам банків, адже вони не мають завищеної відсоткової ставки та короткостроковий характер. Крім того, емісія облігацій не призводить до втрати контролю над управлінням підприємства у порівнянні з акціями, облігації можуть бути емітовані при відносно невисоких фінансових зобов'язаннях по відсотках, оскільки їх випуск

забезпечується майном підприємства, і вони мають пріоритет при виплаті боргу у разі банкрутства підприємства та несуть у собі менший ризик для інвестора у порівнянні з іншими цінними паперами.

Зазначимо, що для бухгалтерського обліку операцій з облигаціями існує проблема достовірного їх відображення через двоїтий характер облигацій. З одного боку, облигація – це цінний папір, який відображається у складі фінансових інвестицій підприємства, з іншого, облигація – це боргове зобов'язання, яке повинно відображатися в обліку підприємства у складі його зобов'язань. І досі існує проблема, як правильно відобразити операції з облигаціями в обліку. Тому перспективами подальших досліджень є вирішення саме цього питання.

Отже, на основі проаналізованих літературних джерел пропонуємо удосконалене, уточнене визначення, згідно якого *облигація* – це емісійний цінний папір, який не дає право на участь в управлінні підприємством, але випускається з метою залучення коштів і містить боргове зобов'язання емітента виплатити власнику облигації у визначений термін гарантовану суму, що дорівнює номінальній вартості облигації з фіксованими відсотками відповідно до обумовленої ставки, визначеної умовами розміщення.

Список використаної літератури:

1. Банківська енциклопедія / Під редакцією д.е.н., професора Мороза А.М. – К., 1993. – 328 с. 2. *Бернар И., Колли Ж.-К.* Толковый экономический и финансовый словарь: французская, русская, английская, немецкая, испанская терминология: В 2-х тт. – Т. II: Пер. с фр. – М.: Междунар. отношения, 1997. – 760 с. 3. Большой бухгалтерский словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с. 4. *Бригхэм Ю., Эрхардт М.* Финансовый менеджмент. 10-е изд. / Пер. с англ. под ред. к.э.н. Е.А. Дорофеева. – СПб.: Питер, 2009. – 960 с. 5. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутиця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2009. – 912 с. – 1000 прим. 6. Внешнеэкономический толковый словарь / Под ред. И.П. Фаминского. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 512 с. – (Библиотека словарей “ИНФРА-М”). 7. *Голощапов Н.А.* Словарь-справочник аудитора. Под ред. В.И. Осипова – М.: “Экзамен”, 1999. – 384 с. 8. Гражданский кодекс РФ, часть первая (в ред. от 16 апреля 2001 г.); часть вторая (в ред. от 17 декабря 1999 г. № 213-ФЗ). 9. *Даль В.И.* Толковый словарь живого великорусского языка: в 4 тт. Т. 2: И-О – Оформл. “Диамант”. – СПб.: ТОО “Диамант”, 1996. – 784 с. 10. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 2 / Редкол.: ... С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 848 с. 11. *Ендовицкий Д.А.* Учет ценных бумаг: учебное пособие / Д.А. Ендовицкий, Н.А. Ишкова; под. ред. проф. Д.А. Ендовицкого. – М.: КНОРУС, 2006. – 336 с. 12. *Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Сможенко Т.С.* Финансовый словарь. – 2-ге видання, виправлене та доповнене. – Львів: Видавництво “Центр Європи”, 1997. – 576 с. 13. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок”. 14. *Капитан М., Барановский Д.* Паевые фонды: современный подход к управлению деньгами. – СПб.: Питер, 2005. – 240 с. 15. *Кермит Д. Ларсон, Джон Дж. Уайлд.* Основные принципы бухгалтерского учета. Т. 2. 2005. – 1303 с. 16. *Ковальова Т.В., Лебідь О.І.* Удосконалення обліку цінних паперів (на прикладі облигацій). Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”. Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Розвиток обліку та аудиту на основі інформаційно-аналітичної системи підприємства. – Харків: НТУ “ХПІ”. – 2005. – №58, т. 2, 220 с. – С. 18-19. 17. Краткий экономический словарь. Под ред. Г.А. Козлова, С.П. Первушина – М., 1958. – 391 с. 18. *Кузнецова Н.С., Назарчук І.Р.* Ринок цінних паперів в Україні: правові основи формування та функціонування. –

К.: Юрінком Інтер, 1998. – 528 с. 19. *Лютий І.О., Грищенко Т.В., Любка О.В., Мошенський С.З., Білик О.П., Рак Р.В., Буй Т.Г., Нічосова Т.В., Прімерова О.К.* Ринок боргових цінних паперів в Україні: суперечності та тенденції розвитку. Монографія. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с. 20. *Мельник В.А.* Ринок цінних паперів. Довідник керівника підприємства. Спеціальний випуск. – К.: А.Л.Д., ВІРА-Р, 1998. – 560 с. 21. *Миркин Я.М.* Ценные бумаги и фондовый рынок. – Москва: Издательство “Перспектива”, 1995. – 512 с. 22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку МСБО 32 “Фінансові інструменти: розкриття та подання”. 23. *Павлов В.І., Пилипенко І.І., Кривов'язюк І.В.* Цінні папери в Україні: Навчальний посібник. – Видання 2-ге, доповнене. – К.: Кондор, 2004. – 400 с. 24. *Петражицкий Л.И.* Акции. Биржевая игра и теория экономических кризисов. – СПб., 1911. 25. *Пилипенко І.І., Жук О.П.* Цінні папери в Україні: Навчальний посібник. – К.: ІВЦ Держкомстату України. – 2001. – 305 с. 26. Политическая экономия: Словарь / Под ред. О.И. Ожерельева и др. – М.: Политиздат, 1990. – 607 с. 27. *Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б.* Современный экономический словарь. – М.: ИНФРА-М, 1996 – 446 с. 28. Словник термінів ринкової економіки. – К.: Глобус, 1996. – 288 с. 29. Словник-довідник фінансиста АПК / За ред. П.Т. Саблука та М.Я. Дем'яненка. – К.: Інститут аграрної економіки УААН, 1997. – 234 с. 30. *Ткаченко Н.М.* Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 3-тє вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2008. – 926 с. 31. *Ткаченко Е.М.* Инвестиционные компании. Бухгалтерский учет и налогообложение. – М.: “Издательство ПРИОР”, “Экспертное бюро”, 1998. – 272 с. 32. Тлумачний словник бухгалтерської та аудиторської термінології. – К.: “Українська книга”, 1999. – 64 с. 33. *Уолл Н., Маркузе Я., Лайнз Д., Мартин Б.* Экономика и бизнес. А-Я: Словарь-справочник / Пер. с англ. К.С. Ткаченко. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1999. – 624 с.: ил. 34. Финансово-кредитный словарь: В 3-х т. Т. II. К-П/Пл. ред. В.Ф. Гарбузов. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 511 с. 35. Финансовый словарь / Благодатин А.А., Лозовский Л.Ш., Райзберг Б.А. – М.: ИФРА-М, 2006. – VI, 378 с. 36. *Шишханов М.О.* Управленческий консалтинг: слов.-справ. / М.О. Шишханов. – Москва: Анкил, 2006. – 896 с. 37. Ustawa o obligacjach z dnia 29 czerwca 1995 г. (Art. 4.1.).

РУДЕЙЧУК С.В. – здобувач

Наукові інтереси:
– фінансовий облік;
– облік операцій з облигаціями